Ч. 204 (12.860). Львів, субота 12. вересня 1931. SKONFISKOWANE

Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед загальним переписом.

У Вістнику Законів Річипосполитої Польської з 7. вересня 1931. ч. 80. поз. 629 появився розпорядок ради міністрів з 2. вересня 1931 у справі переведення другого загального перепису людности, що має відбутися 9. грудня 1931.

Інституція загального перепису людности не сьогоднішня. Знали його старинні атенці і римляни, згадує про нього і св. Письмо. Переводила його держава головно для податкових цілей, частинно і для військових, очевидно у примітивний спосіб без мети наукового оброблення вислідів перепису. Науки статистики у новочасному розумінні тоді ще не знали. Повстала вона щойно у 18. столітті, а властивий розвій припадає на вік 19 і на наші дні. Сьогодні політика національна у найширшому розумінні, політика соціяльна і господарська, без статистики не дасться навіть подумати. Статистичні цифри є нині головним дороговказом не тільки для вчених у їхніх студіях з ріжних ділянок людського життя, але і для державних мужів і діячів у їх практичній роботі, котра розяснює їм багато подій і дає вказівки їх розуміння та практичного використання.

Новочасні держави потворили навіть окремі установи, що мають на меті урядове ведення статистики і її наукове оброблення. Є це центральні державні статистичні уряди й окремі статистичні відділи при важніших державних, комунальних і правно-приватних та приватних установах, що ведуть спеціяльні відділи статистики і оголошують їх висліди в окремих періодичних і неперіодичних публікаціях. Про те все згадую лише мимоходом, бо це річи заг. відомі.

Та найважніший з усіх є загальний перепис людности. Нині має він не тільки чисто популяційний характер (поділ людности після віку і полу, рух людности, її смертність, поділ після віросповідань і народностей чи розговірної мови і т. д.), але і соціяльний і господарський, а публіковані висліди мають дати можливо найвірніший образ відносин даної хвилі у якійсь державі. Такий перший загальний перепис людности відбувся в колишній Австрії у 1869, а опісля в декадах 1880, 1890, 1900 і 1910 р., в колишній Росії одинокий в 1897 р. і їхні подрібні висліди оголошено друком, за винятком австрійського конфесійно-національного перепису, приладженого вже до друку, але не оголошеного з причин воєнних подій і розпаду Австрії.

Живемо в часах розбурханої національної боротьби і з цього приводу найбільше цікавою для нас являється конфесійно-національна статистика, особливо в державах конфесійно і національно неоднородних. Отже зрозуміло, що свою історію мають не лише вибори до законодатних установ, але також мають її загальні переписи людности. Чинники, які є при владі стараються звичайно відповідно впливати не тільки на вибори, але нераз у ще більшій мірі і на вислід загального перепису людности, бо від цього залежить у майбутності не одно потягнення у ріжних ділянках публичного життя. Повчаючим приміром є хоч би історія переписів, що їх переводжено на терені Галичини від більше як пів століття по наші дні.

Вертаю до сутньої теми. *День 9. грудня 1931 р. призначений у цілій Польщі на переведення загального перепису людности після стану 12. години ночі з 8. на 9. грудня.* Переводять його на основі закону з 21. жовтня 1919 В. З. П. Р. ч. 85: поз. 464. про організацію статистики адміністраційної, зновелізованого законом з 1. червня 1923. В. З. П. Р. ч. 60 поз. 436 і на основі цитованого на вступі нинішньої статті розпорядку ради міністрів. Відповідно до арт. 6. закону з 21. X. мав перший загальний перепис людности відбутися в Польщі впродовж 1920 року, а наступний дня 31. грудня 1930 р. Воєнні події в Польщі у 1920 р. унеможливили його переведення і він відбувся щойно дня 30. вересня 1921 р. Як відомо, українська людність в Галичині перевела тоді пасивну резистенцію і в переписі участи не взяла, як показується, *а великою для себе шкодою.* Перепис переведено без нас і проти нас при ужитті великого адміністраційного натиску грошевих кар, а навіть експедицій нагадуючих минулорічні. Вислід знаний. Число української (а так само греко-католицької чи православої) людности на українських етнографічних територіях в Польщі виказав офіціяльний перепис з 1921 р. значно менше, як було в дійсности. *Ріжниця сягає півтора до двох міліонів* і навіть більше а безсторонні *польські* дослідувачі стараються спростувати урядову статистику з 1921 р. до границь правдоподібности. Вірних, точних цифр не маємо. Пригадую кромі цього, що був це час, коли щойно розпочався поворот евакуованих російською владою соток тисячів наших людей з північно-західних земель і значного числа воєннополонених з усіх наших земель.

А наслідки цього перепису були для нас прямо *страшні.* Поминувши, що мали вони чималий вплив на *поділ мандатів і виборчих округ* до законодатних установ в обовязуючій виб. ординації до сойму і сенату з 1922 р., відбилися вони ще більше відємно для нас при ухвалюванні *мовних законів з 31. липня 1924 р.* — особливо про мову навчання у вселюдних школах. Цей останній закон унеможливив нам у великій мірі корисне переведення шкільного плебісциту. Шкільна влада у сотках випадків не приймала шкільних декларацій за українською державною вселюдною школою з цієї простої причини, що в даній громаді нема 25 відсотків краївської людности, хоч нераз була це громада *чисто українська,* а найчастіше відсоток нашої людности перевищав далеко 25. Тут конскрипційні комісарі зробили своє проти нас!

Не менше значіння має загальний перепис людности для нашої національної політики й за кордоном. Для приміру згадаю хоч би відому Женеву — або некорисне для нас рішення Ради Амбасадорів в Парижі з 14. березня 1923 р. А таких прикладів можна би навести значно більше.

Те все промовляє за одним. *Наше громадянство мусить як слід приготовитися до акту загального перепису людности в дні 9. грудня б. р.* Буде він торкатися всіх осіб замешкалих в границях Польщі без огляду на це, чи будуть присутні в дні перепису в місці свого звичайного осідку, як рівнож осіб, що того дня хвилево пробувають в Польщі себто чужинців. У звязку з переписом людности переведеться список звань (професій), будинків мешкальних (так замешкалих як і незамешкалих) і інших будинків, о скільки є замешкалі, а також нерухомостей, на котрих ті будинки знаходяться, врешті список мешкань і спис місцевостей. Списки переводиться на основі формулярів і інструкцій виданих міністром внутрішніх справ. Цьогорічна статистика в противенстві до перепису з 1921 р. не буде обіймати перепису сиріт, як рівнож не будуть ним обняті рільні, огородові і лісові господарства та домашні звірята.

Важні тут інструкції і формулярі, котрих ще не оголошено, бо вони у практиці є майже рішаючі. *Українська преса, українські політичні угрупування та всі наші національні установи мусять теж сповнити свій важкий національний обовязок, не менше і всі поодинокі діячі та всі національно свідомі особи. Мусить бути створений у нас одноцільний український конскрипційний фронт* і зроблена пильна і немала праця, щоби перепис з 9. грудня ц. р. випав для нас можливо якнайліпше, себто якнайвірніше!

Технічні подробиці подасться пізніше по оголошенні конскрипційних формулярів і інструкцій.

Д-р Степан Баран.

Патріотизм і державний розум.

Зусилля і саможертва Мекдональда рятувати загрозливу ситуацію Англії.

Рамзей Мекдональд, двократний премієр Великої Британії, в опінії політичних сфер світа не мав слави політика ґеніяльного. Це була радше надзвичайно „чесна з собою“, поважна й розумна людина, яка вміла з гідністю погоджувати знаменито їй відомі освячені традиційні звичаї англійського монархічно-конституційного державного устрою з соціялістичним світоглядом. Особиста скромність і безінтересовність, яка ніколи не оглядалась на нагороду у виді слави чи карієри — ці й інші подібні прикмети цього діяча витримували його довгі роки на становищі лідера Лейбур-парті й двократно видвигнули на високу позицію премієра „уряду його королівської Величности“ Великої Британії. Як справді велика індивідуальність перейде Мекдональд до історії щойно як премієр свого третього, нинішнього, кабінету: може це буде в історії постать трагічна, зломана найбільшою невдачею свого життя, всіми покинена й осуджена, а може — постать величня, як великого патріота й державного діяча, що відбудував внутрішню силу Альбіону в часі, коли ця сила несподівано заломилася.

Рамзей Мекдональд, кілька літ тому голова ліберально-робітничої коаліції, потім чисто робітничого кабінету, а тепер кабінету „національної едности“, в якому засідають промінетні лідери всіх трьох англійських партій, здобувся на крок, який вимагає великого гарту духа, великої любови батьківщини й великого політичного розуму: він розкрив народові такі прикрі тайни державного життя, які рідко який уряд відважується виявляти, — зірвав з найближчими своїми довголітніми товаришами праці й партійними однодумцями та пішов на страшенно невдячне діло санації фінансів найбільш непопулярними засобами.

Штовхнуло Мекдональда на цей шлях зрозуміння надзвичайно небезпечної ситуації, у якій раптом найшлася Англія. А саме, ця країна, якої багацтво й фінансова могучість ввійшла просто в пословицю, під впливом шаліючої у цілому світі господарської крізи та — безпосередньо — масового відкликання з англійських банків кредиту й викупу англійського золота— опинилася перед маревом захитання англійської валюти. Очевидно, одинаково широкий світ як і сам англійський громадянин довідався про цю небезпеку, як про щось неймовірне, та не прикладав до неї надто поважного значіння. Але кермуючі одиниці здавали собі докладно справу зі стану річей. 120 міліоновий дефіцит, погіршання торговельного біляису й упадок платничого біляису за один рік на 100 міліонів фунтів (близько пів міліярда долярів!!), 2 міліони 700 тисяч безробітних, з чого приріст 700.000 безробітних за один рік і т. п. — прояви крізи — це не маловажні дрібниці перeминаючого характеру. Уряд пробував рятувати ситуацію великою закордонною позичкою. Дістав її у липні ц. р., але вже в третьому тижні серпня Англійський Банк сигналізував вичерпання резерв. В тому теж часі виявилося, що коли в травні ц. р. міністр фінансів Сновден рахував на надвижку доходів в порівнанні з минулим роком у висоті 27 міл. фунтів, доходи виказали зменшення на 35. міл. фунтів. Треба було шукати нової великої позички. Але цієї останньої не можна було дістати перед такою перебудовою внутрішніх відносин, які найбільш недовірчивій фінансієрі казалиб віднестись до заходів уряду з найбільшим довірям. Для цієї мети треба було виступити з новим фінансовим пляном (ощадности й нові доходи).

Справа платень і допомоги безробітним

(життєва стопа англійського безробітного є в усякому разі вища, ніж „упривілеєного" працюючого й кваліфікованого робітника в СРСР) стала каменем предкновенія для узгіднення пляну, представленого Сновденом. Тоді виринули можливости: або розвязати парлямент, розписати нові вибори й відтягнути справу на тижні, або приглядатися байдуже ходові подій, або теж — відкликатися за поміччю і співпрацею до партійних противників і всіх опозиційних зерств. І Мекдональд не хотячи гаяти часу ані бездільно вижидати катастрофи — вибрав третю можливість: зголосив димісію однородного соціялістичного кабінету та, отримавши повновласть від короля, звернувся з пропозицією до консерватистів і лібералів скласти спільний кабінет національної єдности. Обі ці партії негайно відгукнулися позитивно і ось в останній вівторок перед палатою громад станув новий уряд, в якому поруч з Мекдональдом, Сновденом і Томасом засів б. премієр Болдуін, лідер консерватистів і Герберт Семюель у заступництві недужого Льойда Джорджа, вождя англійського лібералізму.

Але на самому вступі Мекдональд зустрів труднощі, які можуть стати початком його особистої трагедії. Його власна партія злякалась тягару непопулярности й нарушення партійних канонів і не пішла за ним. За виїмком 7-ми соціялістичних міністрів і лише 4-ох невпливових послів — 250 лейбуристів разом з „незалежниками" голосувало за недовірям свому вчорашньому вождові, пятнуючи його як зрадника. Правда, він здобув довіря більшістю 54 голосів, але на цих 308 голосів — близько 300 було консерватистів і лібералів. Мекдональда виключено з партії і завізвано його скласти мандат. На це він відповів, що усунеться зовсім з політичного життя, і то невдовзі за кілька тижнів — — як лиш переведе діло господарської санації держави. І нині веде він це діло, з маленьким гуртком співробітників, так само покинених недавніми співпартійцями.

Тепер остає лише питання, чи замірене діло Мекдональдові вдасться. Він і цілий кабінет проголосили тезу, що як довго внутрішня ситуація Англії знову не поверне до давньої сили і здоровля, ніякими іншими справами Англія займатися не буде. Маніфестацією цієї тези була відсутність міністра закордонних справ льорда Рідінга у Женеві. Новий уряд, мовляв, є урядом „военним" — веде господарську війну, яка загрожує екзистенції Англії дужче, ніж війна гарматами. У відповідь на спроби закордонного капіталу кинути Англію до своїх стіп, Англія розпочала акцію самопомочі, яка має дозволити їй у недовгому часі — диктувати знову закордонові. Вдасться це англійському премієрові чи ні — все одно він перейде до історії з іменем великого патріота і державного діяча, що пожертвував себе для цієї великої спроби ратунку рідного краю.

З побуту у Швеції.

Конгрес Міжнародньої Федерації Учительських Організацій.

На сторінках „Діла" була вже коротка інформаційна стаття про цьогорічний міжнародній учительський конгрес. Нині доповнюємо її подрібним звідомленням посла Великановича, яке подаємо нижче. — **Ред.**

I.

В днях 13.—17. серпня ц. р. відбувся у Стокгольмі (Швеція) Конгрес Міжнародньої Федерації Учительських Організацій. На конгрес явилися делегати таких народів і держав: з Німеччини 2, Англії 3, Австрії 1, Данії 2, Шкоції 2, Франції 9, Голяндії 4, Латвії 2, Люксембурга 1, Норвегії 1, українців 1, поляків 1, румунів 1, шведів 4, зі Швайцарії 2, з Чехії: 1 чех, 1 німець і з Естонії 2. Таким робом на 26 організацій було репрезентованих 18; інші — головно з південних держав — через великі кошти подорожі на Конгресі не явилися. З поданого цьогорічного звідомлення довідуємося, що Федерація обєднує 26 учительських організацій, які мають разом 600.440 членів.

Темою нарад було: 1. Звідомлення з діяльности. 2. Фінансове звідомлення й ухвалення абсолюторії. 3. Проблеми позашкільної освіти. 4. Проблеми військового виховання в школі. 5. Вільні внесення.

Конгрес відбувся у великій салі стокгольмського сойму, перед яким здовж вулиці виставлено стяги всіх держав, репрезентованих у Федерації. Недоставало жовто-блакитного стягу, який нагадував мені стяг Швеції — блакитно-жовтої краски.

В дні 13. серпня точно в год. 11. зійшлися делегати. Пос. Вагнссон виголосив привітну промову, в якій підніс великі наміри членів Федерації в боротьбі за загальний мир, уважаючи найважнішим завданням учительства „вистерігатися шовіністичної пропаганди в школі".

В год. 11.30 виїхали делегати автобусами на оглядини цінностей міста. Ми оглянули велику будівлю, де міститься поліклініка, опісля державну бібліотеку, побудовану вже по світовій війні в 1920 р. Є це величава будівля з багатьома кімнатами; є там м. ін. окрема читальня краєвих газет, окрема для заграничних, дальше окрема на ріжні сорти фахових книг, з яких користають головно студенти університету; є також окремі кімнати для молоді, а між ними гарно мальована (рід пивниці) світлиця казок, до якої тричі на тиждень приводять матері маленький світик, якому спеціяльні лектори оповідають відповідні шведські легенди.

Около год. 2. пополудні заведено нас до одної з більших кооператив (Швеція знана з найкраще розвиненої кооперації), де міститься також ресторан. Там товариші шведи гостили нас перекускою, званою „lunch". (У Швеції обід, званий „Міттаг", відбувається від 6. год. вечора, а полудневу перекуску, зложену з зимних маринат і інших перекусок та одної горячої страви, називають „lunch"). При цій нагоді варто зазначити, що в Швеції по ресторанах не продають зовсім горівки. По перекусці поїхали ми автобусами на передмістя Стокгольму, зване Брома — рід кольонії, віддаленої 12 км. від міста. Там оглянули ми школу найновішого типу, де вислухали викладу про організацію кольонії, і другого реферату про цю школу, яка має около 1.400 дітей. Дуже цікаво виглядає частина кольонії, зв. „Gartenstädte" і „Waldstädte". Є це рід літнискової оселі, в якій проживає майже 1/3 мешканців Стокгольму. Акційна спілка з пайом 3 міліонів корон (7,800.000 зол.), при обороті коло 200 міліонів зол., побудувала там цілу масу дімків з двоі три-кімнатними мешканцями, в яких живе богато людей, що не могли добути мешкань у Стокгольмі. Для них вибудували зразкову школу і додали весь комфорт, потрібний культурній людині. Не забуваймо при цьому, що Швеція є краєм, де електрика і телефони найбільше поширені. (Там кожний майже мешканець має в хаті телефон). Рівнож місто докладає всіх зусиль, щоби громадяни не відчували недостач у комунікаційних засобах і споживчих продуктах.

Околиця передмістя, звана „Waldgarten" виглядає гейби рай. Найкращі будівлі мов гнізда птиць, причіплені на ґранітних скелях, а побіч городи, квітники, альтанки. Ціла та оселя оточена лісом пахучих смерек, що закривають

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ВЕРЕСНЯ 1931.

МИХАЙЛО ЛАЗОРКО.

Заліщики.

„Галицький Меран". — Літники. — Дністрова кітловина. — Сади й городи. — Прогульки на другий бік Дністра. — Православний монастир у Хрещатику.

Одною з мало знаних і цінених у нас літнискових місцевостей є Заліщики. На Заліщики як на місцевість, що надається дуже добре на відпочинок, а навіть для оздоровленців, звернула увагу варшавська преса і від кількох літ веде з великим успіхом пропаганду, називаючи Заліщики другим по Косові і Кутах „галицьким Мераном".

Тому нічого дивного, що 80 відс. літників, на загальне число поверх 3.000 — це поляки з Варшави і з інших місцевостей корінної Польщі. Жиди становлять також поважний відсоток літників, але вони переважно з Галичини, зокрема зі Львова.

Українців літників, на жаль, можнаб порахувати на пальцях двох рук. А шкода велика, хоч би навіть з національного погляду. Згадаю зате наших заточенців, уроженців Заліщик і близької околиці, зокрема учителів, які приїздять в рідні сторони — як висказуються — бодай на два місяці віддихнути рідним повітрям, побути між своїми найближчими та забути бодай переходово заподіяну їм кривду.

Заліщики місто, що враз із Заліщиками Старими й селом Добровлянами становлять одну цілість, положені в прегарній Дністровій кітловині, похиленій до полудня і сходу, а від буковинської сторони заслонені на 150—200 метрів високим Дністровим берегом, є просто залиті теплими проміннями сонця. Погода тут майже постійна, опади рідкі, переважно тревають коротко іназагал теплі; таксамо дуже теплі ночі, так, що спати можна не накриваючися. Пересічна температура в липні в часі гарної погоди до 40 Ц., а в горячі дні на сонці навіть до 55 Ц.

Купелі в Дністрі тревають цілий день від 4. рано до 7 веч. — вода все тепла. Дністер тут широкий на 160 метрів, глибокий на 4-и м. (особливо від сторони Буковини), корито ріки рівне, без ям і крутів, (вирів), у ньому купіль приємна і безпечна. Купатися можна лише до половини ріки, бо друга половина належить до Румунії; зрештою гранична сторожа пильнує, щоби ніхто не зближався до берега. Смільчака, який переплив румунську сторону, забрала гранична сторожа й аж пізно під вечір „передала", стягнувши з нього грошеву кару; були теж випадки пострілу, але в часі контрабанди.

Великою атракцією Заліщик є сади і городи, славні заліщицькі морелі, брескині, виноград, кавуни, мельони, морва та інші овочі, яких поза Заліщиками й околичними селами в Дністровім ярі нема в цілій Галичині. Хати наших селян в тих городах, повних зелені, залитих золотими проміннями сонця — це розкішні місця на відпочинок.

Удержання літників не дороге, можна замешкати дешево в селян (Старі Заліщики), а харчуватися в пансіонатах, яких є вже багато.

Найлішою опінією тішиться пансіонат „Київ", власність відомого місцевого громадянина, п. Глинського, положений над самим Дністром з чудовою панорамою на протилежний беріг. Удержання в пансіонатах у головнім сезоні від 4—8 зол. денно враз з мешканням. Гарна погода треває тут від 15. червня до кінця жовтня.

Зі Львова до Заліщик найлішше їхати через Коломию і Городенку і частинно через Буковину. Їзда поспішним поїздом треває всього $6^{1}/_{2}$ години. З останньої граничної стації Ясенів Пільний по польській стороні переїзджається через румунську територію (всього три стації). Пашпортових або інших перешкод нема: Поїзд на території Буковини конвоюють румунські жовніри.

Прогульки до околичних ближчих і дальших сіл є тут — як зрештою в кожній літнисковій місцевости — дуже популярні. Зокрема приваблиଵі є прогульки до Румунії, де можна дістати по дешевій ціні зовсім доброго вина і винограду. Вино по зол. 2—2.50 за літру, виноград по зол. 0.90 за 1 кг. Ініціятиву до прогульок дають самі літники, власти не роблять жадних перепон ані з одної ані з другої сторони, таксамо нема обмежень щодо числа осіб, тому вибираються звичайно гуртки навіть з 30—50 осіб. Переїзд на буковинську сторону човнами. Така прогулька кінчиться звичайно товариською забавою і танцями і при дешевому вині затягається до 7. год. веч., себто до часу, в якому муситься покидати румунську територію. Літники часто з успіхом стараються дещо „перешварцувати" на нашу сторону, особливо вино. Мущини намовляють звичайно до такої трансакції жіноцтво, яке не є так строго контрольоване. Але бувають випадки, що це не вдається: тоді хочеш чи не хочеш, мусиш випити все вино, таки зараз на березі, бо сконфіскують. Очевидно все це відбувається серед повені жартів і сміху, а в наслідках є конечний поворот фікрами...

Одна така прогулька зорґанізована була до сіл Хрещатик, Дзвинячка і Кострижівка, що її перезвали румуни на „Schit". Селяни в згаданих селах православні, заможні, села чисті, гарні школи нечинні, дворів нема. Метою нашої прогульки був православний монастир-церковця св. Івана Хрестителя в селі Хрещатик, яка збудована за селом на стрімкій, високій залісеній стіні Дністрового берега. Церква ця робить враження неприступного вірлиного гнізда, з чудесним краєвидом на заліщицьку кітловину і цілу далеку околицю на заході. Інтересно, що в цій православній церкві є між іншими кілька памяткових таблиць з польськими написами, які свідчать про те, що там поховано не лише православних, але й католиків. Коло церковці є маленька каплички, зпід якої виплівають три великі джерела дуже доброї зимної води, яка має, як кажуть, лічничі прикмети. За австрійської влади цілі Заліщики заосмотрювалися у воду з цих джерел, тепер місто мусіло постаратися за воду при помочі водопроводів з околичного села Жежави, віддаленого 9 км. Монастир враз зі згаданими джерелами „Віра", „Надія" і „Любов" має широку славу відпустового місця, до якого приходить нарід з цілої Буковини, а в передвоєнних часах приходили туди люди і з Галичини і з Бесарабії (тоді ще російської).

Гідне уваги, що румунські граничні власти послуговуються з літниками і польськими граничними органами доволі часто зовсім гарною українською мовою. *(Докінчення буде.)*

кожну хату-віллю. При цій нагоді не можу поминути мовчанкою прекрасних шляхів, де навіть такі, як наші, т. зв. „польські дороги", бруковані і гладкі неначе стіл.

Потім відвідали ми заведення для виховання дівчат, трудних до ведення. Там приймали нас водою зі соком і тісточками, виготовленими в кухні для цих дівчат. Вони мають там мешкання і школу. Всюди панує взірцева чистота, а накривала на ліжках сиріт і столи та стільчики такі чисті, що делеґати не хотіли вірити, щоби ці речі були вживані „звихненими" дітьми. Змістом навчання є шкільний матеріял, руханка, наука про мораль і т. д. Діти пописувалися перед нами гарними пісоньками.

Вечором в год. 8. відбувся прекрасний концерт, на якім усі делеґати складали заяви в справі загального мира. Співав хор шведських учителів. Зпоміж промов були замітні такі: Делеґат німців Вольф покликувався на ріжних учених, які в імя добра мира вимагають справедливости для всіх народів і пошанування їхніх прав. Француз цитував історичне французьке **„egalite, liberte, fraternite"** — голяндець: **„Wir bauen niemals Krieg"**. Усі учителі є мов одна рідня. Поляк запевняв, що його нарід докладає всіх зусиль, щоби запанував мир і щоби всі громадяни польської держави були задоволені. Українець ствердив, що годі говорити про мир, коли в більшій части Европи панує право пястука, коли такий великий нарід, як українці, не має своєї держави, не зважаючи на те, що саме український нарід не був ніколи агресивний і є найбільш миролюбний. Найкращий примір, як розвязується національно-державницькі непорозуміння, дали нам в 1905 р. народи Скандинавії (мирний розділ Норвеґії від Швеції шляхом усенароднього голосування). Чех зазначив, що не хоче говорити про **Vaterland**, але про **Kinderland**. Делеґат німецького вчительства в Чехії вияснював, що одна з найтяжчих перепон до мира — це меншостева проблема; тут саме лежить найбільша трудність для вчительства в ріжних державах. По год. 11. вечора делеґати розійшлися.

Другий день нарад почався коротким звідомленням ґенерального секретаря, а опісля цілі майже два дні перейшли під враженням декляративної промови провідника Конгресу, німецького делеґата Вольфа. Він, як предсідник, відкриваючи наради, порушив справу положення німецького народу, якого війна загнала на дно пропасти. Нині дійшло до того, що через матеріяльну скруту і наслідки версальського трактату німці не могли вислати на Конгрес більше як двох делеґатів. Бесідник зазначив, що найбільшою причиною кризи в цілому світі є загальні зброєння і тому зголосив відповідну резолюцію за безпроволочним роззброєнням усіх держав. Декларація Вольфа викликала реакцію. Французи, румуни, чехи і поляки протиставилися тій резолюції, а учит. Макух (поляк) заложив протест проти внощення на Конгрес справ, яких не було на порядку нарад і таких, до вирішування яких учитель не є покликаний. На це знов зареаґував німець з Чехії учит. Роп, який підчеркнув, що не можна нехтувати думок, які зголосив голова організації, котра має 150.000 членів, а також підніс факт, що учителі є компетентні висказати свою думку про роззброєння, бо вони мають творити напрямок виховання молодих поколінь. Над цею резолюцією зійшов цілий день 14-го серпня.

Посол Дмитро Великанович.

—o—

Боротьба з безробіттям.

Варшавські урядові круги заходяться біля налаштування апарату задля боротьби з безробіттям. У Варшаві повстав у цій справі головний комітет під проводом б. мін. Клярнера, який переводить тепер конференції з воєводами, що мають увести в життя воєвідські комітети. Деякі воєвідські комітети вже утворені, інші орґанізуються.

Одночасно головний інспектор праці інж. Кльот натиснув на окружних інспекторів праці, щоби не позволяли промисловим заведенням та іншим фірмам продовжувати працю поза приписаний час. Всі чинники мають старатися, щоби дати працю якнайбільшій скількости робітників. В тій справі має теж появитися проект нового закона.

У Варшаві утворився горожанський комітет, що має занятися допомогою безробітним, наділюючи їх харчами та орґанізуючи деш[e]ві кухні, а навіть доставляючи одіж і топливо. 40 тисяч осіб має діставати щодень обід. Чи всі ті проекти будуть зреалізовані та ще й у Львові й інших галицьких містах, а як будуть зреалізовані, чи причиняться до зменшення безробіття, побачимо в найближчому часі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Жалібні Сходини в память В. Липинського в Берліні.

Смерть Вячеслава Липинського викликала велике враження між берлінською українською кольонією, що мала нагоду деякий час ближче приглянутися діяльности Покійника. Зараз після його смерти відбулась у його память Панахида в українській греко-католицькій церкві, на яку зійшлися всі місцеві українці без ріжниці політичних поглядів, щоби віддати пошану великому українському патріотові та історикові. Його наукова діяльність знайшла окрему оцінку в Жалібній Академії, уладженій „Українським Науковим Інститутом".

Більше політичний характер мали жалібні сходини берлінського „Клюбу Гетьманців", на які зійшлося теж багато запрошених гостей зпоза гетьманських кол. Сходини розпочалися вступним викладом голови клюбу, проф. д-ра І. Мірчука, що змалював присутнім постать Липинського як українського державника-месіяніста. Після цього інж. С. Шемет поділився своїми спогадами про Покійника, згадуючи зокрема докладніше часи будування української державности.

Від цього, так би мовити, більш академічного тону обидвох промовців, різко відріжнялася суто політична промова д. Скорописа-Йолтуховського, який виходив із заложення, що бл. п. В. Липинський, тіло якого відійшло в рідну землю волинську, як політик зовсім не вмер. „Він, поки істнує „Український Союз Хліборобів-Державників", поки його „Листи до братів-хліборобів" знаходитимуть відгук у серцях українців-державників, жиє й житиме як активний політик. І, як такий, він підлягає, потребує критики й не боїться її; зате зовсім не потребує він звичайних славословій, які є уділом дійсно померших, відійшовших від життя людей".

Розправившися з самозванчими „друзями-приятелями", д. Скоропис в дуже різкій, але зрозумілій формі виступив проти УНР-івців з „Тризуба" (чч. 25—26) за їх аподиктичне зневажливе відношення до праці Покійника, як до автора якихось „реакційних утопій". Він зазначив, що справжніми і непоправними, політичними утопістами є саме панове з УНР, і що їм, які не спромоглися протягом десяти літ написати й десяти рядків річевої критики державницької теорії Липинського, личилоб було бути більш скромними по його смерти. Свою промову закінчив д. Скоропис заявою, що УСХД далі працюватиме над зреалізуванням ідей „Листів" в українському житті.

•

Від Редакції. Даючи з журналістичного обовязку місце повищій інформаційній замітці нашого берлінського кореспондента, ми при цій нагоді не можемо стриматися від ствердження одного, добре нам відомого факту, а саме, що деякі промовці на жалібних сходинах „Клюбу Гетьманців" належали саме до тих людей, що затроїли останні дні пок. В. Липинського у великій мірі нетактовними виступами проти нього, намагаючись зробити Покійного в очах громадянства невідповідальним за свої вчинки.

З церковних справ.

Уніоністичний зїзд у Пинську.

В днях 1.—3. ц. м. відбувся у Пинську уніоністичний зїзд, у якому взяли участь: місцевий лат. епископ Лозінський, архиепископ Ропп, лат. епископи Пшездзецький і Лукомський та епископ д-р Микола Чарнецький. З Галичини брали участь у зїзді: о. ректор д-р Сліпий, о. д-р Іщак, о. Хомин (ред. „Ниви") й ігумени оо. Василіян: Заячківський з Дрогобича і Т. Галущинський зі Львова. Крім того на зїзді було кільканацять священиків східньо-слов'янського обряду і до 40 священиків римо-кат. обряду, зацікавлених унійною акцією. На зїзді стверджено величезний зріст унійних настроїв серед православного населення північно-західних земель і намічено дальші шляхи праці над поширенням унії.

Церква оо. Василіян у Перемишлі.

Повідомляють нас з Перемишля, що будова церкви оо. Василіян на Засяню, яка розпочалася цього року перед феріями, поступає швидко вперед. Тому, що в Перемишлі, де колись було кільканадесять наших церков, є під цю пору тільки одна-одинока церква, себто катедра (на 8 великих латинських костелів!), треба бажати, щоби церква оо. Василіян була якнай скорше викінчена і передана до вжитку вірних. Обовязком усього перемиського українського громадянства є причинитися грошевими жертвами до можливо скорого закінчення будови

—o—

Рух населення.

Статистичні обчислення виказують, що в перших 7 місяцях ц. р. виемігрувало з Польщі 62.653 осіб, з того до европейських країв 54.744, до позаевропейських 7.909 осіб. Зпоміж емігрантів, що виїхали до европейських країв, 20.003 пішло до Франції, 31.901 до Німеччини і 2.840 до інших країв. Еміграція до країв позаевропейських обняла 813 осіб до Зединених Держав Півн. Америки, 984 до Канади, 3.053 до Арґентини, 722 до Бразилії, 1.079 до інших країв Америки, 1.091 до Палестини і 167 до інших країв.

В тім самім часі повернуло до Польщі 32.342 виселенців, з того 28.323 з країв европейських і 4.019 з американських.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИВСТВА ПОС. ГОЛУВКА.

Звіт судової і поліційної влади нафтового басейну розглядали три дні в мін-стві внутр. справ і справедл. Додаткові вияснення про слідство в справі вбивства пос. Голувка дав у Варшаві львівський воєвода д-р Ружнецький. Він був на інспекції в Трускавці та зазнакомився зі слідством. На припоручення міністра справедливости виїхав із Варшави до Дрогобича сл. судля для справ надзвичайної ваги Скаржинський і він веде дальше слідство. Буде він якийсь час у Дрогобичі, Трускавці, Бориславі і т. д., де збере нитки слідства веденого судом і поліцією.

ВБИВНИКИ ЗПІД ПЕЧЕНІЖИНА ВТЕКЛИ?

Польські джерела повідомляють, що відомі владі безпеки з назвища та вигляду виконавці нападу на почт. амбулянс біля Печеніжина втекли до Чехословаччини.

Влада, мовляв, ствердила, що ті напасники це молоді люди з Печеніжина й Коломиї. Коли поліція мала вже арештувати виконавців замаху їм вдалося приспати чуйність та передістатися в прикордонну смугу, а потім, мабуть, передісталися за кордон. На першу вістку про те сл. суддя Ґерц уладив погоню. Видали три стежні листи: 1) Микола Митлюк, 21-літній, українець, батько Олекса, мати Парашка, родом із Печеніжина, ґімн. абітурієнт, низький ростом, лице кругле, очі й волосся чорні, уста грубі, ніс широкий, задертий (льомброзівський тип), уха великі, відстаючі. 2) Вол. Йос. Колтик, 20-літній, родом із Коломиї, син Івана й Марії, українець, без заняття, високий, стрункий, очі сірі, лице подовгувате, дрібне, волосся зачесане їжаковато, ніс простий, гострий, зодягнений по міськи. 3) Роман Барицький-Кукурба, родж. у Язлівці в 1913 р., 18-літній син Миколи й Марії, українець замешкалий в Коломиї при батьках, середнього росту, стать кріпка, лице кругле, волосся темне, зачесане на бік, ніс простий.

Рівночасно повідомляють, що центр. влада дістала вже докладний опис утечі напасників зпід Печеніжина. Окр. суд у Коломиї звернувся до міністра справедливости, щоби негайно дипл. шляхом зажадати від уряду ЧСР помочі в придержанні й арештуванні напасників, які втекли до ЧСР. Міністр справедливости віднісся за посередництвом мін-ства закорд. справ до чсл. міністра справедливости, предложив йому меморіял у тій справі з просьбою, що з огляду на безумовно стверджений факт убивства та взагалі політ. убивств, грабіжницьких нападів і т. п. у Сх. Галичині — польський уряд просить спеціяльних і енергійних заряджень.

РАДА МІН. УХВАЛИЛА СКЛИКАТИ СОЙМ.

З Варшави повідомляють, що рада міністрів 10. вересня ухвалила скликати сойм. Проурядові кола заперечують це, та втаємничені кажуть, що таки таке рішення запало й устійнено речинець. Сойм збереться з початком жовтня. Сойм полагодить: службо. прагматику, самоврядні закони та розгляне новий адм. поділ (скасування 5 воєвідств у цьому 2 у Сх. Галичині).

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ВІДГОМОН.

На 12. вересня визначена перед судом у Торуні розправа на політ. тлі, що торкається відомої справи Берестя. Свого часу редактора „Ґазети Бидгоскої" потягнули до карної відповідальности за поміщення в тім часописі вісток про поведінку з послами, вязненими в Бересті. Оборона подала на свідків всіх берестейських вязнів. Бидгоський суд згодився. Розправа мала відбутися 5. березня. З огляду на публ. безпеку передали справу до Торуня. Перед торунським судом поставлять знов внесення переслухати бувш. берестейських вязнів. Та торунський прокуратор мабуть не буде їх переслухувати, тому, що б. премієр Славек дав у соймі вияснення про поведінку з бувш. берестейськими вязнями.

ПОЖЕЖА НА ЛЕТ. МАЙДАНІ.

10. вересня з невияснених причин вибухнула пожежа на військовім летунськім майдані в Мокотові. Згорів один літак.

РУМУНСЬКИЙ УРЯД УСТУПИТЬ.

Є чутки, що уряд проф. Йорґи уступить небаром. Його наслідником буде провідник лібералів Дука. В новім кабінеті останеться міністр скарбу Арґетояну, що заприязнений близько з королем.

Фінансова кріза у цифрах.

Як звідомляють польські ґазети, скарбові вплиби в серпні ц. р. дали 169 міліонів, державні видатки досягли 182 і пів міліона, отже у державному бюджеті вийшов за серпень дефіцит 13 міл. 400 тис. Від пятьох років це найнижчий місячний дохід державного скарбу.

Дефіцит у державному бюджеті за 4 місяці ц. р. від квітня до липня осягнув суму 122 міл 200 тис. зол. Коли дочислити до того серпень, дефіцит дасть суму 135 міл. 600 тис. зол. і можна приняти, що за перший півріч бюджетового року 1931/2 (від 1. квітня ц. р.) дійде до суми 150 міл. зол. Буде це сума майже втроє більша від минулорічного дефіциту.

Про тяжку фінансову ситуацію в Польщі свідчить також відплив капіталів з банків. Найбільші польські банки, яких основний капітал з кінцем 1930 р. виносив бодай 5 міл. зол., виказують в часі від квітня до липня ц. р. поважний спадок капіталів. З кінцем березня речинцеві вклади виносили 223,332 тисяч, а з кінцем липня тільки 169 міл. 684 тис. зол. Зменшилися також безречинцеві вклади і кредитові сальда на біжучих рахунках.

—o—

Міліон зол. страт, 6.000 осіб пошкодованих.

Власникам премійки, 4%-ої інвестиційної державної позички, закупленої за посередництвом „Повшехного Закладу Кредитового" у Львові (пл. Марійська ч. 6), цікавий буде документ виданий слід. суддею львівськ. окружного суду. Це рішення в карній справі проти „директорів" цього банку, К. Альстера, Фр. Тельтнера, Ґ. Макаровського і М. Бльодека, які перед внесенням карних донесень утікли за границю, рятуючись від кари за злочин фальшивого банкроцтва. Слідчий виділ не найшов у касі банку ніяких цінних паперів, бо „директори" всі папери, продані на рати і сторонами заплачені, заставили в інших банках. Банки продали ті папери, бо „директори" не віддали їм позичених грошей. Досі зголосило коло 6.000 покривджених свою шкоду, яка винесе разом понад міліон зол. і покривджені не найдуть покриття.

Окружний суд як торговельний у Львові наказав ліквідацію „Повшехного Закладу Кредитового", іменуючи ліквідаторами д-ра Юліяна Ружицького та Ів. Гмитрасевича (пл. Марійська ч. 6-7) і вони уділюють інтересованим особам вияснень. Про головну розправу суд повідомить у часописах.

Після опечатання Закладу покривджені надсилали чеками дальші рати на рахунок своїх паперів. І ті гроші для них пропали, бо ліквідатори вжили їх на покриття коштів ліквідації, (як оплату персоналу, льокаль і т. п.).

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46. — Доґідні умови.** 254—?

— **Подешевіло все:** жарівки, голярське приладдя, сцизорики, зеркальця, лічничі апарати VIO у **Івана Бунди,** Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 1—13

— **Приватна коедукаційна ґімназія в Дрогобичі** в біжучім шкільнім році вестиме кляси I.—VIII. клясичного і IV., V. й VI. гуманістичного типу. Управа ґімназії уповноважена приймати учнів (учениці) розвязаних ґімназій у Тернополі, Рогатині і Дрогобичі без вступного іспиту, коли голоситься до тої самої кляси, в котрій їх захопило розвязання, і за вступним іспитом, коли хотять поступити одну клясу вище. Ученики (-ниці), що хотілиб здавати вступний іспит до VIII. кляси, мусять внести подання до Кураторії через Управу ґімназії. Зголошуватися треба негайно устно або письменно. Вписи триватимуть до кінця вересня. Речинець вступних іспитів і початок шк. року проголоситься пізніше. Для замісцевих дешева бурса. — **Управа ґімназії.** 456 2-3

— **Медвідь Семен,** управ. державної нар. школи в Туря Реметах і п-на **Микитюківна Лідія,** учителька з Кішеви на Поморю, повінчалися дня 5. IX. 1931. в Ужгороді.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне (203) число „Діла" підпало конфіскаті за 6 (шість) місць у статті **„Ще про кооперативи Дубенщини",** за конець замітки **„Ревізії й арештування"** і за один уступ у замітці **„З судової салі".** (Поновна розправа проти Н. Заяця за підпали). Це 52-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Виклади з обсягу карпатсько-української етнографії в Мінстері.** Лектор російської мови при мінстерському університеті, д-р Петро Боґатиров, відомий автор кількох більших праць з поля східньо-словянської, зокрема закарпатсько-української етнографії, виголосив на протязі літнього півріччя на доручення Славянського Семинара у Мінстері, що стоїть під умілим і енерґічним проводом нашого приятеля проф. д-ра К. Г. Маєра, ряд інтересних викладів про методу і техніку збирання етноґрафічних матеріялів з окремим використанням українського закарпатського матеріялу. Виклади д-ра Боґатирова викликали велике заінтересування й будуть іти дальше в зимовому семестрі. Д-р Б. викладатиме про „Забобони українців і словаків". — **З. К.**

— **Розвал польської кольонізації в Перу.** До Куритиби прибуло 19 польських родин з Перу та Еспріто Санто, які покинули ті краї, не могучи знести тамошнього підсоння. За допомогою польського патронату в Куритибі ці родини примістилися в околиці Сенгес. Дістали по кусникові землі на власний вжиток і зарібкову працю.

— **Виклад проф. Зальґрена.** В ґерманістичному семинарі берлінського університету виголосив шведський професор Зальґрен із Упсалі цікавий виклад про **„Скандинавські назви Дніпрових порогів".**

— **За комуністичні летючки.** Перед судом присяжних у Львові станули 8. ц. м. Михайло Горбаль, А. Підхмурський, Б. Лотоцький і Н. Палубяк, за поширювання комуністичних летючок. Головне обвинувачення звернулось проти Горбаля, що роздавав летючки в Дмитровичах, пов. Львів. Всі обвинувачені виперлися вини. Горбаля засуджено на 8 місяців, Підхмурського на рік вязниці, інших увільнено.

— **Вистава Товариства Приятелів Гарного Мистецтва (Towarzystwo Sztuk Pięknych) у Львові.** В неділю 13. вересня передполуднем згадане Товариство в будинку Промислового Музею (вхід від вул. Дзедушицьких ч. 1) отвирає виставку творів львівських арт.-малярів. З українських малярів бере участь у виставці **Іван Труш.** Він дав на виставку студії цвітів. Вистава буде отворена від год. 10.—15. попол.

— **Заохочуюча реклама.** При Галицькій площі у Львові відновив і поширив свій сніданковий льокаль п. Й. Новак. З тої нагоди в цілій польській пресі помістив він анонс, у якому читаємо: „Льокаль п. Новака відомий з часів війни, коли в рр. 1917 і 1918 був він осідком відомих осіб та місцем важних нарад військових кругів. Збіралася там тодішня леґіонова старшина, як бл. п. полк. Снядовський, бл. п. полк. Татар-Тжесньовський і т. д. на наради в справі боїв з українцями". Як бачимо, дуже заохочуюча реклама. Вважаємо, що вона зайва, бо фірма п. Новака і так загально відома з процесу про кінські чи собачі ковбаси.

— **З львівської хроніки.** Підкинену 6-тижневу дівчинку знайшли в брамі при вул. св. Мартина. — В пивниці при вул. Сіжній ч. 7 повстала пожежа, яку загасила пожежна сторожа. — Намагалася отруїтись 17-літня Анеля Бобелівна, знеохочена до життя нещасним коханням. — З кишені Соммера Абрагама пропала на личаківському двірці мошонка разом з 500 зол. — З горища камениці при вул. Мучній 10. пропали річи вартости 450 зол.

— **Сини ограбили батька.** Із села Копець, пов. Вильно, пішов 1914 р. на війну Йосиф Квасневський і тяжко ранений пропав без вісти. Всі вважали його за небіжчика. Тимчасом Квасневський жив, після вибуху російської революції дістався до Японії і тягався по ріжних краях. Доробився значного майна і дістався вкінці до Німеччини, де часть грошей стратив підчас банкового краху. Нарешті вернув під чужим назвищем у рідні сторони і став питати за родиною. Тимчасом про появу богатого чужинця дізналися два його сини, Стах і Михайло, й ограбили, не знаючи, що це їх батько. Щойно в часі слідства Квасневський довідався, хто його ограбив, і просив суддю за синами, але їх таки задержано в арешті.

— **251 тисяч безробітних.** На основі обчислень державного уряду посередництва праці безробітних у Польщі 5. вересня було 251.547 осіб. Підмоги побирало 54.773 безробітних.

— **Видурював від темного селянина гроші для дідька.** Гарасим Ярош із Гороздової (пов. Сянік) мав ріжні домашні прикрости, недужала йому дочка. Тому в біді й темноті своїй постановив шукати помочі в „чудотворця" зі Львова Фелька Мариняка. Мариняк зумів видурювати від Яроша для „дідька", щоби відчепився від нещасного селянина, великі гроші, так що бідний селянин продав для „дідька" шмат поля, а навіть часть хати, бо „дідько" був дуже ненаситний. Дав Мариняковi понад 3500 зол. Вкінці справа опинилася перед льв. судом, який засудив Мариняка на 12 місяців тюрми, а його жінку на 6 місяців із відложенням кари.

— **Жінка вбила сплячого чоловіка.** В селі Сторонна (біля Городка Яг.) 44-літня Катерина вбила свого 51-літнього чоловіка Івана Лішишина. Вони мали 9 дітей, та жили в нужді й на цьому тлі приходило між ними до суперечок і бійок. Лішинова постановила вбити чоловіка, тому як ішла спати приготовила собі виострену сокиру. Коло 3. год. над раном вбила чоловіка, завдавши йому кілька ударів у голову. Вбивниця стане мабуть перед наглим судом, тому про вбивство повідомили телефонічно прокуратора при окр. суді у Львові.

— **Відкриття скарбу.** Англійський, подорожник Гайтер привіз з Африки до Льондону кілька рубінів, діямантів і прібки золота. Цей подорожник оповідає, що віднайшов в Абісинії скарб королевої Саби, складений у підземній печері з міліонами дорогих камінів.

— **Коли це і в нас буде?** Німецький інжинір Пфавц винайшов дуже швидкий спосіб пересилання листів. На линвах повітряної залізниці переїздитимуть з величезною швидкістю торпеди, перевозячи почту. Тим чином можна буде одержати листа в десятки разів скорше, як тепер.

— **Церква мормонів у Льондоні.** В західній частині Льондону будують собор для секти мормонів, будова коштуватиме 80.000 фунтів штерлінгів

— **Самозванча царівна в домі божевільних.** З Ню Йорку повідомляють, що Анастазію Чайковську, яка подавала себе за доньку останнього російського царя, умістили в домі божевільних. При тій нагоді вона вноминалася від людей, щоби падали перед нею на коліна і цілували руки.

— **Трошки статистики.** Зед. Держави мають 605 радієвих станиць, 650 станиць мають разом всі інші країни, Куба 70, Канада 87, Мексик 39, Сіям 3, СРСР має 47, в р. 1932. має збудувати 50 нових станиць. — Підсумки показують, що кожний американець читає річно 7 книжок, з того 2 купує, а 5 позичає в прилюдній книгозбірні.

— **Земля, що світиться від золота.** В канадійській провінції Онтерію, в околиці Ред Лейк найдено незвичайно богаті поклади золота. Відкрито їх на острівці, якого величина мірить 14 миль здовш і 2 милі вшир. На просторі 750 стіп викопано шість ям, з того одну лише шість стіп глибоко, а другу аж до скали, і з кожної добуто велику кількість золота. Власники цеї землі вивісили таблицю, що нікому не вільно туди заходити, але це не помогло і тепер поставлено коло ям озброєних людей. Місто Су-Лукавт і вся околиця дуже перенялися вісткою про нахідку золота і всі пруть на острів. Наочні свідки кажуть, що лише з одної ями викопано 15 тон руди, яка аж світиться від золота. Є це найбогатші поклади золота в Канаді.

— **Грядуть добрі часи.** Проф. Т. Сторе виголосив у Ню Йорку промову, в якій доказував, що 1932 р. буде початком нової золотої доби світу, яка треватиме до 2029 р. В останніх роках переживав світ крізу саме тому, що сума чисел року давала нещасну 13-у (1903, 1912, 1921, 1930). Найближча 13-а припаде аж в 2029 р. і вже хочби тому повинна настати тепер краща доба. Поживемо, побачимо.

— **Новочасний театр**. Близько Бродвею у Ню Йорку виставили модерний театр, якого власником є Кароль. Цей театр чудом новітньої техніки. Його сцена це велитенське колесо, яке обертається за потисненям ґузика, а кожна передїлка цього колеса не лише має інші декорації, але може теж зміняти їх протягом одної хвилини. Цей театр має рухомий ставок для потреб сцени, який може вмістити 400 охочих до купелі; має дільницю міста з правдивими домами (зробленими з тонкого будівельного матеріялу). По асфальтових вулицях заімпровізованого міста їздять авта. Підчас бурі паде справжній дощ і темряву бурливого неба розяснює справжня блискавка. Так виглядає сцена, одначе не менше вибагливо уладжена саля, яка може вмістити 3000 глядачів. На поручі кожнього крісла є маленька жарівка, при світлі якої може глядач читати програму театру в час дії на сцені. Повітря на салю театру спроваджують проводами з морського побережа. Колиб вибухла пожежа, межи сцену, а салю впаде залізно-асбестова заслона, а дві бічні стіни салі розсунуться і глядачі зможуть вийти. Для вигоди глядачів на стінах театру є величезні екрани, на яких при помочі рухомих букв висвітлюють найновіщі вісті з усього світу. Гарний театр, але довго нам прийдеться ждати заки і в нас буде хоч трохи подібний до нього.

— **Недуга Едісона.** Славнозвісний американський винахідник Едісон знову занедужав.

— **Помилка причиною смерти 300 осіб.** В Майпо в Чіле вдарили на себе два полки державної армії, думаючи, що мають діло з повстанцями. Трагічна помилка привела до 300 жертв скорострільного вогню.

— **120 літ тюрми.** Такий збірний присуд одержав поляк Йосиф Романович за бандитизм в Еверет у Зед. Державах. Гарний рекорд.

— **Храм тисячки богів** це святиня богині Кванон у Кіото в Японії. По обох боках храму стоять на ступенях ідоли тієї богині в 1000 видах, а кожний ідол має 11 голов і 40 рук. Біля храму є робітня, в якій направляють ушкоджені части ідолів і яка все має працю.

— **10.000 змагунів** зїхалося на спортове свято жіночих шкіл Німеччини.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Де шпіон?

— Не можу в це повірити — говорив один громадянин, якому добро народу лежить на серці, — щоби в кожній нашій установі, комітеті, виділі, чи раді були шпіони!? Не вірю!...

— Кажу вам, що є. Адже кожне наше засідання знане всім і вся зараз на другий день. Зі всіми подробицями!...

Чоловік, якому добро народу лежить на серці, тяжко зітхає, — його приятель гризе пальці.

— Так, так...

— Може бути!...

Такі розмови можна почути нераз серед наших людей, яким лежить і т. д.

А тимчасом це все звичайна видумка. Наше життя не є таке зґанґреноване, як це на перший погляд здається. Справа зі зрадою тайн не виглядає так страшно — навпаки, вона виглядає дуже невинно.

Після засідання, як відомо, любимо зайти до каварні на малу чорну, чи до ресторану на велике ясне. Кожне засідання треває найменше чверть доби, то й належиться чоловікові відпочити.

А тоді:

— Знаєте, панове, нинішній реферат пана Іксенка мені зовсім не подобався! — кричить один.

— Чому? Чому? — гукають другі.

— Тому, що ми не можемо покладатися тільки на власні сили. Він бє на безкомпромісовість. Я розумію, але треба часом удавати.

— Пощо вдавати? — перечить хтось з гурту, встаючи і вимахуючи руками. — Досить удавання! Проста, ясна лінія!!

— Не горячіться! Треба тому, щоби прочспати противника. Він не повинен нічого догадуватися.

— Я на те не погоджуюся. А ви? — звертається до сусіда.

— Я теж ні.

— І я ні

— І я ні

— А ви?

— Я за передбесідником.

— Чому?

— Тому, що... — і виступає новий промовець „за".

Потім ще два-три промовці „проти", потім ще два-ти „за".

Дискусія стає настільки горячою, що аж усім з чубів куриться і на стільки голосною, що ціла каварня тухає. Навіть музика, зацікавлена проблемою, перестає грати.

А другої днини всі заходять у голову: звідки про це знають ті, які не повинні знати і — шукають на ґвалт шпіонів...

Тоді знову в каварні чи на інших многолюдних розпуттях:

— Панове! Кажу вам під секретом, що Ипсильонович не є певний чоловік. Але прошу панів — дискреція!!

Все це сильним голосом і з відповідними рухами.

Галактіон Чіпка.

Туристичний зїзд у Львові.

В днях 11—16 п. ц. відбудеться у Львові зїзд союзної Ради славянських туристичних товариств при участи делеґатів Болгарії, Чехословаччини, Югославії та Польщі. Завданням Ради придумати способи зближення славянських країв у туристичній ділянці, налаштувати співпрацю в охороні природи та поширити туристичну ідеольоґію не тільки серед своїх членів, але й широких славянських мас. Сюди належать також справи туристичних конвенцій між краями цілої Славянщини.

Програма зїзду обіймає поза нарадами звиджування Львова, Східних Торгів і вистави високогірської туристики в павільоні Земського Банку Кредитового. Дня 14. ц. м. учасники зїзду поїдуть на 3 дневну прогульку, щоби з Ворохти оглянути терен майбутнього парку на Чорногорі, опісля крізь Делятин і Коломию поїдуть до Устечка над Дністром, звідки моторовими човнами дістануться до Заліщик. Із Заліщик поворот до Станиславова, де зїзд буде розвязаний.

З судової салі.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ Н. ЗАЯЦЯ.

У вчорашньому числі „Діла" подали ми ґенезу отсеї поновної розправи проти Н. Заяця перед львівською лавою суддів присяглих. Пригадуємо, що відбувається вона наслідком уваглядження Найв. Судом касації, внесеної обороною. Н. Суд зніс вирок з весни ц. р., яким засуджено Н. Заяця на 5 літ вязниці і зарядив перевести нову розправу, яка отсе розпочалася.

Розправою проводить с. о. с. Тертіль, обвинувачує прокуратор Мостовський. Боронить д-р С. Шевчук. Акт обвинувачення закидує Н. Заяцеві, що ділаючи з наказу УВО підпалив 7 стирт Щербіцького в с. Василеві в часі саботажів з серпні м. р. Що обвинувачений ділав з наказу УВО, на це вказують книжечка УВО і декілька примірників „Сурми", які обв. дав нібито третім особам. Кромі цього мали найти у нього підчас ревізії кільканацять кріс. набоїв нім. виробу. Висипаний з декількох порох вказував би, що зужито його до роблення льонтів до підпалу. В часі поліц. слідства, яке переводив командант постерунку у Жнятині Птасінський і постер. Хлястава, Н. Заяць признався до закидуваних йому злочинів. Супроти цих закидів допустився злочину з §§ 58 ц) і 59 б) та 166 і 167 (підпал).

Стільки акт обвинувачення. Після його відчитання приходить до голосу обв. Н. Заяць, молодий господар з Василева, равського повіту. У своїх зізнаннях відпирає закиди, будьто би належав до УВО та, що до неї звербувала його „абітурієнтка" Стельмахівна, як каже акт обвинувачення. Показується, що це молоденька, звичайна собі сільська 16-літня дівчина. Що правда, була вона короткий час у Львові в семинарії, одначе ніякою абітурієнткою вона не є, а перед підпалами виїхала вона разом з родичами до Канади. Про підпал і належання до тайної орґанізації подав на поліції так, як там йому говорили під впливом побоїв, які подрібно описує.

Дальше подає точне алібі критичного вечора, яке виказує його непричасність у закидуваному йому підпалі.

Опісля подає опінію військовий знавець про найдені в обв. кріс. набої німецького і польського походження, а відтак приходять до голосу свідки: Щербіцький, пошкодований, зем. власник з Василева не вносить нічого цікавого в розправу, М. Райтер, жид зі Жнятина, що з цікавости прийшов на постерунок побачити, як переслухують зловлених підпалячів, подає деякі подробиці з переслухання, при чому оборонець стверджує несхожість у дечому зі зізнаннями, зложеними ним на попередній розправі. На загал обтяжує своїми зізнаннями.

На ту саму обставину покликаний тамошн. начальник громади Харко не вносить нічого цікавого.

Вкінці останній переслуханий того дня свідок постер. Хлястава, що переслухував Заяця з припоручення команд. Птасінського каже, що обвинувачений зізнавав сам, зовсім свобідно як складав присягу перед Стельмахівною і як підпалював. Чи підписав відтак обвин. свої зізнання, цего собі не пригадує. Також багато інших важних подробиць з переслухання не пригадує собі; м. ін. не може відповісти оборонцеві, кому зізнав до протоколу і чи взагалі зізнав про крісові набої, з яких робив льонти до підпалів. Запит оборонця, чи кріс. набої не є часом власністю постерунку у Жнятині, предсідник ухилює, а трибунал затверджує це.

На тому предсідник замкнув розправу до завтра.

Дописи.

РАВА РУСЬКА. *(Повітове Свято Борців.)* Традиційним звичаєм кожного року українське громадянство Равщини святкує торжественно память Тих, що віддали своє життя за волю українського народу. В цьому році відбулося це повітове свято в неділю, 9. серпня ц. р. Цього дня українське громадянство почало збиратися на майдані біля церкви в Раві Руській вже перед годиною 8. ранком. На свято зголосилися зорґанізовано лише сокільські гнізда з Махнова, Верхрати і Вербиці та луговики з Корнів. Прибули також церковні процесії з Потелича, Річок, Голого Равського і Гребенного. По середині церкви на підвищенні пишалася домовина з березовим хрестом, обложена вінками від товариств і установ повіту, а біля неї почесна сторожа, яку держали соколи і луговики. В годині 10.30 почалася торжественна Служба Божа з панахидою при співучасти 17 священиків. В годині 12.30 почав уставлятися похід на місцевий цвинтар до могил, де спочивають полеглі. Спершу церковні хрести і хоругви, за ними делеґати культурно-освітних і економічних установ з 69 вінками, різнобарвними лентами і відповідними на них

написами зі слідуючих місцевостей: Рави Руської, Хлівчан, Потелича, Стаїв, Корчева, Річок, Корнїва, Любичи Камеральної, Махнова, Піддубець, Ульгівка, Гійча, Гребенного, Лав.-Кіптів, Верхрати, Вільок Мазовецьких, Вербиці, Угнова, Смолина, Немирова, Камінки, Боброїдів, Старого Села і Тенетиськ. За вінками духовенство у багряних ризах переважно равського деканату. За духовенством хор читальні „Просвіти" з Потелича під проводом студента М. Мастикаша і дута орхестра читальні „Просвіти" з Немирова під проводом проф. Ів. Кипріяна, що на переміну з хором приґравала і підчас богослуження в церкві. Над могилами поляглих о. декан Карпевич при співучасти духовенства відправив панахиду, а о. Кулинич виголосив гарну проповідь. Підчас співу „Вічная память" усі хоругви похилилися і прикрили могили борців, а делегати з вінками стали на позір. Опісля орхестра відограла вязанку стрілецьких похоронних пісень і національний гимн, а делегати зложили на могилах вінки. Слід зазначити, що в цьому році з виїмком кількох постерункових, а саме зі Щирця, який відобрав два вінки делеґатам від установ з Улицька, і постерункового з Гребенного, який відобрав вінки делеґатам з Любичі, Гребенного і Тенетиськ, адміністраційна влада підчас свята не робила жадних перепон.

ЗБОРІВ. *(Ювилей 50 ліття „Рідної Школи".)* В неділю, 23. серпня ц. р. відбулося тут свято 50-ліття „Рідної Школи". Складалося з двох частин: 1) врочистої академії і 2) народнього фестину. Врочиста академія почалася соборною Службою Божою, котру відправив місцевий парох о. декан Кулик в асисті околичних священиків оо. Іванця, Костельного, Бачинського та Пилипця. В часі Служби Божої співав гарно хор зборівської читальні „Просвіти" під управою свого диригента, повітового просвітянського організатора. Прегарну проповідь з глибоким патріотичним змістом, виголосив парох з Оліїва о. Костельний. На закінчення Служби Божої відіграла орхестра зборівського Сокола національну молитву „Боже великий єдиний". Теплий, погідний день стягнув кілька тисяч народу з ближчих і дальших околиць. Політична влада не дала дозволу на похід з під церкви. Академія відбувалася на великому майдані при домівці „Рідної Школи". Всюди панував гарний лад і дисципліна. Будинок „Рідної Школи" і весь майдан прикрашено килимами, зеленю і національними прапорами. Академію почав в 1. годині голова кружка „Рідної Школи", місцевий адвокат д-р М. Стефанишин промовою, в якій загрівав маси українського селянства до інтенсивної освітньої праці під стягом „Рідної Школи" та вказував на те, що ця праця повинна бути органічним продовженням нашої вікової культурної традиції. По відспіванні злученими селянськими хорами освітнього гимну „Учітеся, брати мої" забрав голос відпоручник Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова Ів. Ющишин, котрий зясувавши велике організаційне значіння культурної праці „Рідної Школи", загрівав селянство до творення власної історичної традиції в освітній ділянці шляхом виховання і навчання молоді в своїх рідних шкільних установах. Опісля наступили хорові й музичні продукції, в яких взяли участь селянські хори зі Зборова, Поморян, Грабківців, Кабарівців і Кудинівців та орхестра зборівського Сокола. Гарні національні однострої молодих дівчат і хлопців та солідний вишкіл робили на слухачів симпатичне вражіння. Бурю одушевлення викликали народні танці малесеньких Олі Романівної й Емілії Ладанівної з Поморян. Справно танцювали діточки, розуміється в народніх строях („козак і козачка"), наче справжні балетниці. Витали академію о. декан В. Кулик від читальні „Просвіти" в Зборові і д-р Гірняк від кружка „Рідної Школи" в Озірній. В програму народнього фестину входили співи дітей, вправи вільноруч, вінками, прапорцями, топірцями, діточі гри і забави, будови веж, вправи сокілок вільноруч, вправи соколів на приладах, народні танці і забави. Миле вражіння робили вправи маленьких діточок із діточих садків „Рідної Школи". У фестині взяли участь садки зі Зборова (учителька п. Овадівна), Плавучі Вел. (учителька п. Войтович), Куклинців (учителька п. Качмарівна), Млинів (учителька п. Стайкович-Проциківна), Жуківців (учит. п. Палажіївна) і Ярославич (учителька п. Мамчаківна). Після фестину провідники повітового освітнього руху д-р Стефанишин і о. декан Кулик відбули з представником Головної Управи „Рідної Школи" зі Львова дир. Ющишином нараду і постановили заложити в Зборові з біжучим шкільним роком приватну ґімназію „Рідної Школи".

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Федір Дудко: ПРІРВА, том 4-ий роману „В заграві", частини „Квіти і кров" — випуск другий. Прірва — це українські фільми 1917—1920 рр. Львів, 1931. Накладом Видавничої Кооперативи „Хортиця". Стор. 224. Ф. 8. Ціна 4 зол.

ЖУРНАЛИ.

САМОСТІЙНА ДУМКА, журнал літератури, науки та громадського життя. Чернівці, червень-липень 1931. Р. І. ч. 6—7. Стор. ... Форм. 4.

САМОСТІЙНА ДУМКА УКРАЇНСЬКОЇ МАТЕРИ, журнал освіти, творчости й боротьби. Чернівці, 1931. Р. І. ч. 3—4. Стор. ... Форм. 4.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. Відень, липень-серпень 1931. Р. VII. ч. 7—... Стор. 20. Ф. 8.

ТОЧИЛО, український місячник гумору і сатири. Вінніпеґ, Ман., Канада, серпень 1931. Ч. 8. Р. II.

КООПЕРАТИВНІ ВІСТИ, економічно-кооперативний двохтижневик. Львів, 15. серпня 1931. ч. 11. Р. І.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії. II. рік видання. Ч. 17.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 10. IX. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 23—25 сот., літра сметани 1·20 зол. ... 6·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 11. вересня год. 8. вечором „Вуличне".

Субота, 12. вересня год. 4. попол. „Помста".

Субота, 12. вересня, год. 8. вечором „Вуличне".

Театр Ріжнородностей:

Пятниця, субота, неділя, понеділок в год. 7·30 веч. „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Міліон" (Рене Клейр).

КАСИНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлена Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Мозжухіном.

ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".

ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Гарі Піль) і додатки.

ХИМЕРА: „Нашою є ніч".

СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний килим" (Пат і Паташон).

УТІХА: „Заборонені години", „Заморські чорти".

Присилайте передплату!

Програма радіо.

Субота, 12. вересня 1931.

Липськ (259,3) 17·00 „Еспанія", конц. радіоорх. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Хор соколів. 22·20 Радіофільм (Комедія, орх., пісні, танці). **Бреслав** (325) 20·00 Вечір Штравса. **Штрасбург** (345,2) 20·30—21·30 Мандолінова орх. **Букарешт** (394,2) 21·00 Опера. **Берлін** (419) 21·10 Радіо для всіх (кабарет). **Рим** (441,2) 17·30 Концерт (Адам, Ст. Саенс, Верді). 21·00 „Морента", „Федора", опери. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·30 Орґановий речітаљ. **Мілано** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 19·45 Легкий концерт. 22·15 Джезбенд. **Рига** (524,5) 17·00 Пісні без слів. **Мінхен** (532,9) 19·00 Концерт солістів. 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 22·15 Акордіон, народня музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Легка музика (пісні, гітара, саксофон). 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

Неділя, 13. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 17·45 Оперова музика. **Липськ** (259,3) 11·30 Кантата Баха. **Братислава** (278,8) 22·15 Циганська музика. **Штутгарт** (360,1) 21·15 „Валькерії", I акт оп. Вагнера (тран. із Франкфурту). **Гамбург** (372,2) 14·15 Славні тенори. 20·00 Недільний концерт. **Берлін** (419) 18·50 Гіндуські пісні. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·20 „Magnificat canticum" Баха, (хор, соли, орх.). **Мілано** (500,8) 20·45 „Мезе Маріяно", опера. 22·00 „Il Re", опера Джорзана. **Відень** (516,4) 21·00 Музика Гайдна (квартети). **Рига** (524,5) 21·25—21·00 Музика камеральна (Гайдн). **Мінхен** (532,9) 19·10 Мішаний хор (нім. людові пісні). 20·00 Популярний концерт. **Будапешт** (550,5) 20·30 Вечір Пучінія. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт для селян. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 Музика Шуберта. 21·20 Концерт хору. **Москва** (1481) 20·30 Популярний відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 12. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 17·15, Музика з грамофонових плит 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Про мистецькі часописи", проф. Махневич. 16·00 Слуховище для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·55 „Дарвінізм у сучасній біольоґії", проф. Сковрон. 17·35 „В країні рож й руїн", фейл. 18·00 Година для музичних талантів. 19·00 Всячина. 19·25 Пісні у виконанні Д. Тендлера. 19·40 Рільничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Легка музика (варш. фільг. орх.). 22·00 „На овиді", фейл. 22·15—22·25 „Комунікати". 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Неділя 13. вересня 1931.

Львів (380,7) 10·15 Богослуження з Кракова. 11·58. Астр. з Варшави 12·10—14·35 Комунікати (Трансмісія з Варшави). 14·35 Поштова скринька. 14·50 Музика і рільничий відчит з Варшави. 16·40 Програма для дітей з Варшави. 17·10 Музика з грамофонових плит 17·35 Комунікати і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·25 Вийомки з оперетток. 19·40 Три знаки запиту. 19·55—22·25 Трансмісії з Варшави. 22·25 Спортовий комунікат. 22·30—24·00 Скрипковий речітаљ і легка музика з Варшави.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

У КОСОВІ отвирає **пансіон „Вікторія"** (побіч Заведення Д-ра Тарнавського) осінний сезон по значно знижених цінах (від 5 зол.). При пансіоні великий сад з добірними косівськими овочами. 428 3—3

КІМНАТА фронтова умебльована з окремим входом при вул. Сушинського зараз до винайму. — Зголошуватися Пелчинська 2. II. поверх, двері ч. 6. в год. 3—5 попол. 429 3—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ ЯКОВА ГІРШ-СПРУНҐА, Личаківська 34. ВПИСИ на однорічний торговельний курс для молоді і пятимісячний для старших відбуваються щоденно від год. 10—12 і від 3—6. Стенографія та писання на машинах. 442 3—3

УКІНЧЕНА семинаристка пошукує лекції, найрадше від 1—4 кл., або приготовлення до ґімназії чи семинара за дуже умірковану винагородою. — Зголошення слати: Парохіяльний уряд, Корнич коло Коломиї, п. loco. 444 3—3

СОНЯШНИЙ покій з меблями або без, осібний вхід, від 1. жовтня вільний. Вул. Личаківська 82. 439 2—2

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій, евентуально з харчем. — Вул. Ванди ч. 5/I пов. 451 2—4

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.4...). Почтове конто у Берліні: Berlin, ... **3.111.**

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки.

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.